

մարմիններուն, որովհետեւ դուք ձեր կոնակներով կը դիմաւորէք լոյսը: Ինչ որ անցեալին կը պատկանի, մեռած է: Անցեալը յարուցանելու միակ կերպը, բերեղ հայելին ըլլալն է անոր, որ իր ցոլարձակումներով կարենայ զգացնել զոյաթիւնը այն լուսաւոր կորիզին, որ ճշմարտութիւնն իսկ է, կեանքի միայն բացուած: Ես եմ ճշմարտութիւն և կեանք, անհուն կամուրջը հողիներու փրկութեան, երկրէն երկինք վերածդուած:

«Օրէնքը երբ կը դադրի ուղղութիւն և ճամբայ ըլլալէ, կը վերածուի բռնութեան: Գերիները եթէ նոյնիսկ խոնարհին իրենց բռնակալին առջեւ, ան դարձեալ կը սպաննէ զիրենք: Երանի անոնց՝ որոնք կրնան խորտակել կապանքներն իրենց հողիին ու ձեռքերուն, ազատագրելու իրենց զիրենք չուրքէն ու մղձաւանջէն անցեալին, կարենալ կենալու համար նոր օրերու լոյսին մէջ:

«Առանց հողեկան այդ լոյսին, կարելի չէ զԱստուած տեսնել: Ներշնչումը ուրիշ բան չէ, բայց չուրքը լոյսի վերածելու խորհուրդը հողիին: Երկնաւոր Հօրը կարենալ երթալու համար մեր մարմինն չուրք լոյսի պէտք է վերածուի, որովհետեւ ճանաչումը նախ ըզմանք է, յետոյ թռիչք և խանդ, ապա լոյս: Այդ լոյսը իջած է աշխարհ և մարդոց մէջ, Երանի այն աչքերուն որ զայն տեսնել զիտեն և այն մատներուն որ զայն շօշափել կրնան»:

Ե.

(Շարունակելի՝ 12)

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ԱՌԱՋԻՆ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԵԱՆՔԻ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

Քրիստոնէական եկեղեցին երբ որ հաստատուեցաւ Պենտեկոստէի օրը, հրէական կաղապարի միայն ձուլուած էր: Հրեայ մը քրիստոնէութիւնը ընդունելով կը պահէր կրկին հրէական աւանդութիւնները: Իսկ միւս կողմէ, հեթանոսներ քրիստոնեայ դառնալով իրենց հեթանոսական կրօնքին բարքերն ու սովորութիւնները մէկէն ի մէկ իրենց միայն չէին կրնար ի բաց թօթափել: Ասոնք սակայն՝ իբրեւ քրիստոնեայ համայնք, իրարու հետ պաշտամունքներու պիտի մասնակցէին, պիտի աղօթէին և ընկերական յարաբերութիւններ պիտի մշակէին: Բայց բարքերու ու սովորութիւններու այս տարբերութիւնները իրենց մէջ մեծ դժուարութիւններ ստեղծած էին:

Եկեղեցի մը որ զործունէութենէ և կենսունակութենէ զուրկ է, շատ դժուարութիւն չ'ունենար: Անտիոքի եկեղեցին ունեցաւ իր դժուարութիւնը, քանզի կենսունակ էր: Պօղոս առաքելի երեք մեծ առաքելական ճամբորդութիւնները այս եկեղեցիէն սկսան: Եկեղեցին ունէր թէ՛ հրեայ և թէ՛ հեթանոսութենէ դարձած անդամներ: Հրեայ քրիստոնեաներ կը պնդէին թէ հեթանոս մը քրիստոնեայ ըլլալու համար անհրաժեշտ էր որ նախ լաւ հրեայ մը ըլլար, Շարաթը պահէր և Մովսէսի աւանդած սովորութիւնները յարգէր: Պօղոս առաքել և իր համախոհները կը պնդէին թէ փրկուելու համար էականը Քրիստոսի հանդէպ հաւատք ունենալն էր, և ոչ թէ Մովսէսի աւանդած սովորութիւններուն հետեւիլը:

Այս ատենները Երուսաղէմէն մի քանի մոլեռանդ հրեայ քրիստոնեաներ Անտիոք գալով՝ կը սորվեցնէին հաւատացեալներուն թէ փրկուելու համար պէտք էր Շա-

րաթը պահել, թրխտուիլ և Մովսիսական օրէնքները յարգել: Պօղոս և Բառնարաս, որոնք Հեթանոսները դարձի բերած և առաքելական առաջին մեծ ճամբորդութենէն դեռ նոր Անտիոք վերադարձած էին, հակառակեցան ասոնց և վիճարանեցան իրենց հետ: Վիճարանութիւնը սուր հանգամանք ստացաւ: Ասոր վրայ Անտիոքի եկեղեցին, որուն անդամները մեծ մասամբ Հեթանոսութենէ դարձի եկած անձերէ կը բաղկանային, որոնց որ Պօղոսի և Բառնարասի հետ միասին մի քանի մարդիկ՝ իբրեւ պատուիրակութիւն, Երուսաղէմ երթան և այս վիճելի հարցը առաքեալներու ուշադրութեան յանձնեն և հոն լուծման մը յանդին վերջնականապէս:

Ըստ այս որոշման, Պօղոս և Բառնարաս մի քանի ընկերներով Երուսաղէմ եկան և առաքեալներուն ներկայացուցին իրենց եկեղեցիին այս դժուարութիւնը: Առաքեալներ ալ ժողով գումարեցին լուծելու համար հարցը: Ժողովին ներկայ էին առաքեալներ, երէցներ և ուրիշներ: Ժողովին կը նախադաշէր Տեառնեղբայր Յակոբոս^(*) որ Երուսաղէմի եկեղեցիին տեսուչն (առաջին Պատրիարքն) էր: Ժողովին մէջ սրտացօրէն արտայայտուեցան Պետրոս, Պօղոս, Բառնարաս և ուրիշներ: Ամենէն ետքը ժողովին նախադաշէր՝ Տեառնեղբայր Յակոբոս՝ իբրեւ եղբակացութիւն, իր կողմէ հեղինակաւոր չեւոյթ մը ըրաւ չորս գործնական թելադրութիւններ, որոնք որդեգրուեցան միաձայնութեամբ:

Այս որոշման համեմատ, Հեթանոսներ կը որ քրիստոնեայ դառնային, ստիպուած չէին հրէից սովորութիւններուն հետեւիլ, բայց միաժամանակ զգուշանալու էին հետեւել չորս բաներէն. (1) կուսքերու պղծութիւններէ, (2) պոռնկութենէ, (3)

խեղդումներէ և (4) արիւնէ: Այսինքն՝ Հեթանոս քրիստոնեաներ հետեւ կենալու էին կուսքերու զոհուած և խեղդուած կենդանիներու միակերպ ուտելէ, և անոնց արիւնը խմելէ, ինչպէս նաեւ պոռնկութենէ:

Ապա եկեղեցական ժողովին այս չորս որոշումները նամակով մը հաղորդուեցան Անտիոքի եկեղեցիին, և Անտիոքի եկեղեցիին միջոցաւ ալ բոլոր Հեթանոս քրիստոնեայ շրջանակներուն: Ահա՛ այսպէս դժուարութիւնը լուծուեցաւ քրիստոնէական սիրալիր միջնորդութիւն մը մէջ և ժողովը փակուեցաւ:

Երուսաղէմի սոյն ժողովը գումարուեցաւ 49—50 (Յ. Տ.) թուականներուն: Ժողովին նկարագրութիւնը արձանագրուած է Գործք Առաքելոց զբքի ԺԵ զլիսուն մէջ:

Աշխարհը՝ որուն մէջ կ'ապրինք, դժուարութիւններով լեցուն է: Երբ տեղ մը կեանք կայ, դժուարութիւնը անոր անբաժան ընկերն է: Դժուարութիւն և կեանք, կեանք և դժուարութիւն, ասոնք իրարմէ բնաւ չեն զատուիր: Բայց երբ դժուարութիւն կայ, հոն յաղթանակ ու յառաջդիմութիւն ալ կայ:

Սենեկա կ'ըսէ. «Դժուարութիւններ միտքը կը զօրացնեն, ինչպէս աշխատութիւնը՝ մարմինը»: Իսկ երեկոտես կ'ըսէ. «Դժուարութիւններ մարդկային կեանքի մէջ ուրիշ բաներ չեն, բայց երբ փորձաքերք՝ սրտնք երեսն կը հանեն մարդոց իսկական արժանիքը»: Դպրոցի մէջ ուսանող մը երբ ուսողութեան դժուարին հարցի մը առջեւ կը գտնէ ինքզինք, իրեն համար երկու բան կարելի է ընել. մէկը՝ յուսահատիլ ու ետ լքել, իսկ միւրը՝ յաղթել դժուարութեան և յառաջանալ: Շատ անգամ դժուարութիւններու հանդիպիլն է որ ծնունդ տուած է մեծամեծ գիւտերու: Դժուարութիւններուն յաղթելով է որ մարդիկ կը հերոսանան: Այն որ կեանքի դժուարութիւններէն կը փախչի, իրաւունք չունի ապրելու: Աստուծոյ այս բնորոշակածաւալ տիեզերքին մէջ: Այս է կեանքի աշխարհին մէջ բնութեան գերազոյն վճիռը և մեր արարչին՝ բնութեան մէջ դրած անյեղլի օրէնքը:

Եթէ տեղ մը խաչ չկայ, փառապատկ ալ չկայ: Առաջ խաչ և ապա փառապատկ:

(*) Եթեւրթի մահէն ետքը, իր ազգականները անցան քրիստոնէական շարժումին զլուխը. Յակոբոս Տեառնեղբայր, որ Եթեւրթի Յարութենէն վերջ դարձի եկած և միացած էր առաքեալներուն, Երուսաղէմի քրիստոնեայ համայնքին պետը ճանչցուեցաւ: Առաքեալներ այս պատիւը ըրին իրեն, ի յարգանս Եթեւրթի. Յակոբոսի մահէն վերջ իր հօրեղբոր զաւակներէն մէկը անցաւ իր տեղը: Բայց երկրորդ դարէն ետքը Եթեւրթի ազգական կոչուածներուն հետքը այլևս չ'երևիր:

Ամերիկայի Քլիվլենդ քաղաքին մէջ երբ էպիսկոպոսականներ մայր եկեղեցի մը շինելու որոշում տուին, ճարտարապետէ մը յատակագիծ ուղեցին: Ճարտարապետը դժեց յատակագիծը և տուաւ, բայց մերժուեցաւ: Երկրորդ տնդամ պատրաստեց, դարձեալ մերժուեցաւ, և այսպէս մինչեւ վաթսուներորդը պատրաստեց, կրկին մերժուեցաւ: Ճարտարապետը յուսահատ տուն եկաւ և րսաւ: «Այլեւս յատակագիծ չեմ պատրաստեր»: Տիկինը խնդրեց իրմէ և րսաւ: «Անգամ մըն ալ փորձէ»: Փորձեց, և այս վերջինը ընդունուեցաւ ու ճարտարապետը մեծ դոմեստներու ու զնաչատուիկան արժանացաւ: Այս վաթսուեմէկ յատակագիծներէն ամէն մէկը պատրաստելու ատեն ճարտարապետը նոր նոր մտքեր յղացած էր, և այս երկար ու տեսական աշխատանքը պատճառեղաւ որ իր արհեստը զարգացնէ, ու այդպէսով ժողովուրդին մէջ աւելի՝ անուանի ու նշանաւոր ճարտարապետ մը դառնայ:

Հետեւաբար պէտք չէ դժուարութիւնները անարդել, և պէտք չէ նաեւ դժուարութիւններու առջեւ յուսահատիլ: Ըստ անգլիացի հեղինակ Շելլիի. «Յոյսը երիտասարդական աւիւն կը ներարկէ մարդու երակներուն մէջ, քանզի յոյսը և երիտասարդութիւնը նոյն մօր գաւակներն են»: Դժուարութիւնը կեանքը կատարելութեան հասցնող աղղակ մըն է, մարդկային ընկերութիւնը իր վերելքի ճամբուն մէջ դէպի վեր բարձրացնող անողութիւն մը, իսկ քրիստոնեայ հաւատացեալի մը համար՝ զինք Աստուծոյ մօտեցնող միջոց մը:

Սուրբ Պօղոս, իրրեւ առաքեալ, մօտ երեսուն երկար տարիներ քրիստոնէական եկեղեցւոյ համար աւետարանչականի գործ կատարեց. Քրիստոնէութիւնը Պաղեստինի չրջանակէն դուրս հանեց, և աւետարանի փրկարար լոյսը տարածեց Սուրիոյ, Կիլիկիոյ և Փոքր Ասիոյ գաւառներուն մէջ, ինչպէս նաեւ Եւրոպական ցամաքամասին վրայ՝ մինչեւ Հռոմ:

Այս երեսուն տարուան պաշտօնավարութեան ընթացքին քանի՞ քանի տեսակ դժուարութիւններ կուտակուած էին իր գործին շուրջը. իր Ֆիլիքական տկարութիւնը, ցամաքի և ծովու վրայ ճամբորդութեանց արդելքները, հրեաներուն հա-

կառակութիւնը, Հռոմի կառավարութեան հալածանքը, եկեղեցիներու ներքին ու արտաքին հոգերը, հրեայ և հեթանոս քրիստոնեաներուն վիճարանութիւնները և այլն:

Այս բոլոր դժուարութիւններուն առջեւ իրեն համար երկու բան կարելի էր ընել: Յուսահատիլ ու ետ քաշուիլ, ինչպէս Դեմաս (Բ. Տիմ. Դ. 10) ըրած էր, և կամ ալ դժուարութիւնները հեզնել և իր ընթացքը շարունակել: Ինք վերջինը նախընտրեց, որովհետեւ հաւատք ունէր Աստուծոյ վրայ: Այս հաւատքն էր որ զինք Յիսուս Քրիստոսի հետ հաղորդակցութեան մէջ դրած էր, այն հաւատքը՝ զոր ինք կը քարոզէր: Ահաւասիկ իր այս հաւատքովն էր որ յաղթեց աշխարհի և դժուարութեանց:

Տիմեթէոս, որ իրեն աշակերտն էր, իրրեւ աւետարանիչ ինք եւս ունէր իր պաշտօնին շուրջ կուտակուած շատ մը դժուարութիւններ: Սուրբ Պօղոս զիտնալով առիկա և իր փորձառութեան վրայ կոխած, անոր դրած իր երկրորդ թուղթին մէջ կը պատուիրէր իրեն որ չի՛հատի, այլ համբերէ նեղութիւններուն (Բ. Տիմ. Դ. 5): Անգլիացի մեծ դիտուն Իսահակ Նեւտոն՝ որ Զգոյութեան Օրէնքին դիտարարն է, առիթով մը այսպէս րսաւ. «Ինչ որ ես կրցած եմ ընել, համբերութեամբ կը պարտիմ»: «Համբերութիւնը քէն լեզի է, բայց պտուղը քաղցր է» կ'ըսէ Ժան-Ժազ Ռուսօ: Իսկ Սենեկա կ'աւելցնէ.

«Աշխարհի մէջ մարդու մը համար չկայ այնքան երկարալի բան, որքան կարող ըլլալ դիմադրելու անհաճոյ պարագաներուն՝ համբերատար քաջութեամբ և կորովով»: Քանզի այս է օգտակար ըլլալու և կատարելութեան հասնելու միջոցը: Դժուարութիւններու առջեւ տակուն ըլլալ պէտք է. «Տոկունութիւնը», կ'ըսէ Ռուքին, «աւելի՛ ազնիւ բան մըն է քան քէ գօրութիւնը»: Իսկ Քէմպըլ կ'ըսէ. «Տոկալ կեանքի դժուարութիւններուն չէ այլ ինչ՝ բայց երբ յաղթել մեր անկատարքին»:

Դժուարութիւնները ուրիշ՝ կու դան և մեզ կը դանեն: Դժուարութիւնները երբեմն բնական աղէտներու հետեանքներն են: Զոր օրինակ տեղ մը սով կը պատահի և հոն բնակողներուն ապրելակերպը կը դժուարացնէ: Տեղ մը երկրաշարժ տեղի կ'ունեն-

նայ և տեղացիներուն մեծ փառանք հասցնելով՝ անոնց հանդիսար կը վրդովէ։ Իսկ ուրիշ տեղ մը համաճարակ հիւանդութիւն մը կը ծագի, և մինչև որ առաջըր առնեն՝ շատ մը կեանքեր կը հնձէ, ու այսպէս այդ շրջանակին մէջ ապրող մարդոց կեանքը կը դառնացնէ։

Դժուարութիւններ յառաջ բերող ուրիշ պատճառ մը մարդկային կարողութիւններուն սահմանափակ ըլլալն է։ Մենք Աստուծոյ նման բացարձակ չենք, այլ՝ սահմանափակ կարողութեան տէր հողէ շինուած արարածներ։ Աստուած անհուն է, մենք՝ հոնաւոր, Աստուած ամենազէտ է, մենք՝ տղէտ, Աստուած անշափ է, մենք՝ չափաւոր։ Մենք տկար ենք Ֆիզիքսական, իմացական և հոգեկան երբ բաղդատութիւնք մեր արարչին հետ և հետեւաբար ենթակայ ենք միշտ սխալելու։ Նոյնպէս մեր փորձառութիւնը, գիտութիւնը և հեռատեսութիւնը սահմանափակ են։ Այս իսկ պատճառաւ, որ քան ալ զիտուն ըլլանք կրկին կը սխալինք, որքան հեռատես ըլլանք մեր հաշիւները քիչ մը պակաս կ'ըլլեն։ Յաճախ յաղոթութիւն ակնկալելու տեղ ձախողութեան կը մատնուինք։ Իսկ ձախողութիւնը մեզ յուսահատութեան կ'առաջնորդէ։

Երիտասարդ մը երբ նախակրթարանէ մը շրջանաւարտ ըլլայ, կը խորհի թէ ամէն բան զիտէ, իսկ երբ երկրորդական վարժարան մը աւարտէ՝ կը տեսնէ որ իր զիտցածը շատ քիչ բան է։ Ապա համալսարանէ մը դուրս գալով՝ կ'ըմբռնէ թէ բնաւ բան մը չի գիտեր։ Սովորաւ փրկչական թուականէն շուրջ դար առաջ Յունաստանի մէջ ապրող մեծ փիլիսոփայ մըն էր, և ժողովուրդը կը կարծէր թէ ան ամէն բան զիտէր։ Օր մը իրեն հարցուցին թէ տակաւին բան մը կա՞ր որ չէր գիտեր։ Այս հարցման այսպէս պատասխանեց. «Մէկ բան միայն գիտեմ՝ որ բան մը չեմ գիտեր»։

Կեանքի աշխարհին մէջ, բնութեան մէջ այնքան դաղտնիքներ կան, այնքան զիտնալիք բաներ՝ որոնց մասին սակայն մենք շատ քիչ բան գիտենք. մեր զիտցածը մեր չզիտցածին քով ոչինչ կը նկատուի. կաթիլ մը ջուրը ովկէանոսի անսահման ջուրին քով ինչ որ է, մեր զիտցածը մեր չզիտցածին քով այնպէս է։

Դժուարութիւնները ստեղծող ուրիշ պատճառ մըն ալ հին դրութիւններու՝ նորերուն տեղի ապին է։ Երբ դրութիւն մը հիննայ և դադրի օդտակարութիւնէ, նոր դրութիւն մը կու գայ և անոր տեղը կ'առնէ։ Ոմանք հինին կողմը կը բռնեն և նորը կ'ատեն, ոմանք ալ հինը կ'ատեն ու նորը կը պաշտպանեն։ Երբ հինի ու նորի այս ընդհարումը կը շատնայ, աւելի մեծ բաղադրանքներ և երբեմն ալ կռիւներ կը ծագին։

Առաքեալներու դժուարութիւնն ալ հիշող տակէ ծագում առած էր։ Ատեն մը կար որ Մովսիսականութիւնը մեծ օդտակարութիւն ունէր ժողովուրդին համար, բայց ժամանակի քնթացքին հինցած էր ու դադրած՝ իր շահեկանութիւնը։ Այդ իսկ պատճառաւ քրիստոնէութիւնը եկած անոր տեղը դրաւ։ Գրիստոնեաներուն մէջ կային թէ՛ հրեաներ և թէ՛ հեթանոսներ։ Հրեայ քրիստոնեաներ կը պնդէին որ հեթանոսութենէ դարձի եկած քրիստոնեանե՛ր ևս պէտք էր որ Շարաթը պահէին, հրէական հին սովորութիւնները յարգէին։ Հեթանոսներ սակայն չէին ուղեր այդ հին բնոր իրենց վրայ կրել։ Ուստի դժուարութիւն յառաջ եկաւ համայնքի մը երկու խումբերուն միջև։ Բարերախտաբար այս դժուարութիւնը լուծուեցաւ, շնորհիւ երկու կողմերու բարեացակամ վերաբերումին, անկեղծութեան և փոխադարձ զիջողութեան։

Այսօր մենք ալ ունինք մեր դժուարութիւնները։ Մեզմէ մէկը իր դրացիին հետ խնդիր ունի, միւսը՝ իր բնկերոջ հետ։ Ուրիշ մը իր բնտանեկան ներքին խնդիրներուն պատճառաւ նեղութիւններու հանդիպած է։ Առեւտրական մը իր յաճախորդին հետ դժուարութիւն ունի, գործաւոր մը՝ իր գործատիրոջ հետ, ժողովուրդ մը՝ իր առաջնորդներուն հետ, կաղձակերպութիւն մը՝ իրեն մրցակից ուրիշ կաղձակերպութիւններու հետ, և վերջապէս ամէն մարդ մէկ կամ տարրեր ձեւով ունեցած է և ունի իր կեանքի դժուարութիւնները։

Ինչպէ՞ս լուծել այս դժուարութիւնները։ Դժուարութիւններ լուծելու երկու մեթոտ կայ. մէկը աշխարհի մեթոտն է, միւսը՝ քրիստոնէական։ Աշխարհը իր դժուարութիւնները կը լուծէ բիրտ ոյժին կռթնած։ Աշխարհի տեսակէտէն, իրաւունքը ա՛յն

մարդուն է որ աւելի ոյժ ունի և անով կը պարտադրէ իր կամքը: Այս ոյժը դրամական, գինուորական և կամ դիւանադիտական կրնայ ըլլալ: Վերջապէս եթէ ունիս այս ոյժը, ուրիշներուն վրայ կրնաս ճնշում բանեցնել, յաղթանակը շահիլ, և լուծել զժուարութիւններդ՝ ուժիդ հարուածովը լուցնելով հակառակորդներդ: Աշխարհը այս մեթոտին կը հաւատայ: Աշխարհի մարդիկ այս մեթոտով դորձած են անցեալին մէջ և այսօր ալ այս մեթոտով կը դորձեն՝ լուծելու համար իրենց զժուարութիւնները:

Իսկ Քրիստոսի մեթոտը ասկէ բոլորովին տարբեր է: Քրիստոնէութիւնը իր զժուարութիւնները կը լուծէ սիրոյ սկզբունքները դորձածելով, իր շահը ուրիշներու շահուն մէջ փնտռելով. կ'ընէ այն՝ ինչ որ կ'ակընկալէ որ ուրիշը իրեն ընէ: Այլ խօսքով, քրիստոնէութիւնը իր հարցերը կը լուծէ արդարութեամբ, անկեղծութեամբ, բարեացականութեամբ և փոխադարձ զոհողութեամբ:

Յիսուսի առաքեալները և առաջին քրիստոնէաները այս մեթոտով լուծեցին իրենց միջեւ ծագած զժուարութիւնները: Երբ մարդիկ ամենօրուայ կեանքի մէջ կիրարկեն Յիսուսի այս մեթոտը և Անոր սակեղէն կանոնին սկզբունքները, ամէն խնդիր ինքնին կը լուծուի: Եւ ահա՛ այն ատեն է որ Աստուծոյ թաղարարութեան բարիքները՝ սէրը, արդարութիւնը, խաղաղութիւնը և հաճութիւնը կը տարածուին մարդոց մէջ ամենուրեք:

Աշխարհ միշտ պէտք ունեցած է Յիսուսի այս մեթոտին, նամանաւանդ ներկայ մարդկութիւնը աւելի՛ շատ պէտք ունի անոր: Եթէ կառավարութիւններ այս մեթոտով իրարու մօտենան և լուծեն իրենց միջեւ եղած զժուարութիւնները, անոնք թէ՛ շատ գիւրաւ կը լուծուին և թէ՛ աշխարհը կը վայելէ միայուն ու տեսական խաղաղութիւն:

Ի՞նչ է այսօր աշխարհի ամենամեծ պէտքը. դրամ, դատարարական, գեղարուեստ, լաւ մարդուած բանա՞կ, դիւանադիտութիւն: Ո՛ր, ո՛ր, աշխարհ այս բաներէն շատ ունի: Ասոնցմէ վեր և ասոնցմէ տարբեր՝ աշխարհ այժմ բարոյական հասկացողութեան պէտք ունի, սրտի փոփո-

խութեան, նկարագրի աղնութեան և Աստուծոյ սուրբ հոգիին առաջնորդութեան, որովպէս մարդիկ ապրին այնպէս՝ ինչպէս Յիսուս ապրեցաւ, և իրարու հանդէպ բարեացական գտնուին՝ ինչպէս Յիսուս մարդոց նկատմամբ գտնուեցաւ, և Աստուծոյ հանդէպ ալ շիտակ դիրքի մը մէջ ըլլան՝ ինչպէս Յիսուս եղաւ և ըսաւ. «Ամէն ինչ որ կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ աւելցնեցե՛ք այնպէս ըրէ՛ք»:

Ուստի եթէ զժուարութիւններ ունենաս կեանքիդ մէջ, ինչ որ բնական է և պիտի ունենաս, մի՛ վհատիր, մի՛ութիւնը շուրջդ պատած վայրկեաններուն իսկոյն աչքերդ վեր վերցուր Յիսուս Քրիստոսին նայէ՛, Անոր յանձնուէ և Անոր փտասէ՛: Եթէ զժուարութիւն ունենաս մէկուն հետ, մի՛ լուծեր դայն աշխարհի մեթոտով, այլ՝ իբրեւ քրիստոնէայ աղնական, Յիսուսի ոգիով լուծէ և Անոր ցուցմունքներուն հետեւէ՛: Անկիւր ըսաւ. «Աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք, քաջալերուեցէ՛ք, քանզի ես յաղթեցի աշխարհի»:

Եթէ մէկը յաղթական Յիսուսի ոգիով կ'ապրի իր կեանքը, պէտք չունի մտահոգուելու, որովհետեւ կեանքի զժուարութիւններուն մէջէն միշտ յաղթական դուրս պիտի գայ: Աստուծաշունչ մատենը կ'ըսէ. «Այն որ կը յաղթէ, զանկաւ իմ Աստուծոյ տաճարին մէջ սիւն մը պիտի ընեն» (Յայտ. Գ. 12): Սիւն մը՝ որ տեսական է, միայուն և յաւիտենական:

ԴՐ. Ա. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

Ֆրէզնո, Գալիֆ.

